

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА СОЦІОЛОГІЇ І СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

The TOUCH Project
Take One Ukrainian Child's Hand

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

МАТЕРІАЛИ
ДОПОВІДЕЙ ТА ПОВІДОМЛЕНЬ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(Ужгород, 25 вересня 2015 року)

ВПРОВАДЖЕННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ФОРМ ОСВІТИ В США ЯК СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ГРОМАДЯН

Стойка О.
м.Ужгород

В статті розглядаються деякі питання освітньої політики в США, зокрема, розвиток нетрадиційних форм освіти, які дають можливість отримати освіту всім громадянам, незалежно від віку, статі, національності.

The author of the article has considered the issues of educational policy in the USA. Some of the non traditional forms of education suitable for all people despite of age, gender and nationality have been discussed.

Зміни в політичній, економічній, соціальній сфері, які відбуваються в Україні впродовж останніх десятиріч, інтеграція країни у європейську і світову спільноту зумовили реформування системи освіти, в тому числі й вищої школи, оскільки все більш відчутним є протиріччя між існуючими інституційними характеристиками системи вищої освіти і процесами, які відбуваються в сучасному світі загалом та освітньому середовищі зокрема.

Оскільки одним із пріоритетних завдань сьогодення є інтеграція вітчизняної системи вищої освіти у світовий освітній простір, що вимагає врахування поряд з національними особливостями загальних тенденцій

світового розвитку в процесі модернізації вітчизняної системи освіти, необхідність вивчення і узагальнення зарубіжного досвіду розвитку вищої школи є очевидною. Доцільним, на нашу думку, є дослідження освітнього досвіду США, де здійснюються різні економічні і соціальні проекти, зорієнтовані на вдосконалення освітньої системи, розвиток творчої особистості. Система вищої освіти США диверсифікована і має певні традиції в пошуку нових форм і методів професійної підготовки фахівців. Очевидними є досягнення американської вищої школи в сфері функціонально-технічних рішень, в організації навчального процесу, його комп'ютеризації, в підготовці кадрів високої кваліфікації. Вища школа США володіє високим науковим потенціалом.

Окремі аспекти функціонування американської вищої школи вивчалися вітчизняними дослідниками : Н.Бідюк, Н.Горішна, О.Корнієнко, О.Магдюк, О.Мартинюк, Т.Олендр, О.Садовець, Р.Шаран та інші. Проте проблема впровадження нетрадиційних форм освіти як складова соціально-правового захисту громадян США поки що не досліджувалася науковцями. Водночас, в США широко впроваджуються різні форми отримання освіти, які

враховують вік, стать, національність громадян та інші показники.

Працюючи над питанням розширення доступності освіти, сьогодні вища школа США не обмежується задоволенням потреб в освіті осіб традиційної вікової групи – 18-24 роки. В середині 1990-х рр. близько 45% всього студентського контингенту становили студенти старше 25 років. У деяких штатах (Нью-Йорк, Каліфорнія, Флорида та ін..) навчання 75-річних студентів не є чимось незвичним. Багато університетів розробляють спеціальні програми для студентів нетрадиційного віку. Сьогодні кількість студентів нетрадиційного віку для навчання в порівнянні з 1980 р. збільшилася в 1,9 р. [1].

З 1979 р. почав діяти Закон про громадянські права американців похилого віку, що забороняє дискримінацію за ознакою віку в будь-яких урядових програмах. У зв'язку з цим у США виникають нетрадиційні вищі навчальні заклади формальної освіти, що дозволяють навчатися без відриву або з частковим відривом від виробництва. Більшість «нетрадиційних» студентів зараховуються до коледжів з правом самостійного складання розкладу, включаючи не тільки навчання за системою «неповного навчального дня», але й заняття у вихідні дні та під час канікул. Студенти «неповного навчального дня» (станом на кінець 2011 р. їх кількість становила 5363 тис. осіб [1]), в основному, не планують одержати по закінченні навчання академічний ступінь, вони мають на меті розширити для себе певну галузь знань, оволодіти низкою професійних умінь та навичок. Найбільш поширеними структурами нетрадиційного типу є «університет без стін», «коопероване навчання», «дистанційне навчання» та ін. Частина з них дає рівень вузівської, а інша – післядипломної освіти чи підвищення кваліфікації. Особливостями нетрадиційних форм вищої освіти є тісний зв'язок з професійною діяльністю, активна участь студентів в управлінні навчальним закладом і вирішенні місцевих проблем, підвищення значення самоосвіти і самоконтролю в процесі навчання, що багато в чому обумовлено віковими та соціальними особливостями студентського контингенту.

У США за аналогією з «відкритим університетом» Англії отримали широке поширення «університети без стін», навчання в яких будується на принципі участі студента в розробці власних навчальних програм і використанні різноманітних і, навіть, ексклюзивних засобів, форм і методів навчання як у навчальному закладі, так і за його межами. З цією метою для кожного студента розробляється індивідуальна програма навчання, тривалість якої може складати від одного до двадцяти років. Така програма передбачає використання методів програмованого навчання, курсові роботи, самостійну роботу та інші форми навчання. Студенти мають можливість вивчати те, що їм необхідно, там, коли і де їм це зручно. Для проведення консультацій у різних містах створюються навчальні центри, на допомогу студентам висилаються відеоматеріали із записами навчальних

розробок, які можна переглядати в домашніх умовах. Основними перевагами «університету без стін» є його висока мобільність, здатність швидко перебудовуватися, оновлювати навчальні програми по мірі їх старіння, індивідуалізація освітніх процесів, підвищення ролі та активності студентів.

Іншим різновидом нетрадиційних форм безперервної освіти є «навчання на базі досвіду», для якого характерні тісні зв'язки з професійною сферою. Тут домінують навчальні програми «за межами кампусу» та «робота-навчання», які координуються Радою з навчання на базі досвіду та фірмою. Студенти здобувають вищу освіту за цими програмами «на робочих місцях» – це, в основному, дорослі люди. Більше 30 традиційних університетів також надають вузівський ступінь «за межами кампусу» (найбільша кількість таких ступенів присуджує Вашингтонський університет) [2; 3; 4].

«Кооперована освіта» передбачає чергування навчання і роботи. Тут здобувають освіту, в основному, випускники шкіл. Студенти, які навчаються за цією програмою, закінчують навчання на 1 рік пізніше, ніж за академічною програмою, але натомість отримують можливість поєднувати навчання з професійною діяльністю. Майже 1 тис. вищих навчальних закладів США пропонують програми кооперованого навчання, а всього за ними здобувають освіту близько 10% студентів [3; 4].

До нетрадиційної системи безперервної освіти належить екстернатне навчання та присудження так званих «зовнішніх» ступенів (у США – «Регентських зовнішніх ступенів»). Це – вид навчання на відстані, при якому надається можливість присвоєння ступеня без відвідування навчального закладу. При цьому ВНЗ виступає в ролі екзаменуючого, а не навчального органу. Таким чином, означені форми навчання забезпечують розширення вікового діапазону студентів – до кінця 2011 р. кількість студентів «нетрадиційного» віку становила 42,3% від загальної чисельності студентів вищих навчальних закладів США [1].

Ще однією соціально та політично значущою проблемою, яку намагається вирішити вища школа і все американське суспільство в цілому, є проблема десеґрегації, подолання наслідків багатовікової політики расової дискримінації. У системі вищої освіти це виявляється, перш за все, в політиці забезпечення рівних можливостей отримання вищої освіти для представників різних расових, національних, мовних, конфесійних груп і, більше того, надання більш сприятливих умов для представників меншин. Ця політика передбачає комплекс політичних, юридичних, фінансових, інституційних та інших заходів, реалізованих за підтримки держави, що забезпечує збільшення кількості студентів, які представляють національні меншини, хоча все ще існує низка об'єктивних і суб'єктивних перешкод для їх успішного навчання.

Список використаної літератури

1. Digest of Education Statistics: [Електронний ресурс]: Режим доступу: http://nces.ed.gov/programs/digest/2011menu_tables.asp.
2. Educating Americans for the 21 st century. - Washington D.C.: Nat. Science Found, 1985. - 251 p.
3. Trow M. Federalism in American Higher Education / M.Trow // Higher Learning in America, 1980-2000 / Ed. by Levine A. - Baltimore: John Hopkins Univ. Press, 1994. - P.39-40
4. Education for Democracy: Contexts. Curricula, Assessments / Ed. by W. C. Parker. - The Ohio State Univ.: Inf. Age Publ. Inc., 2002.-242 p.